

lessége az embernek, hogy ezt tegye. A mi szakmánkban azt szokták mondani: azt a filmet csinálja meg az ember, amelyre pénzt adnak. Egy-egy témáról persze lehet úgy is filmet készíteni, hogy a felkért témáról azt mondja el az ember, amit a felkérő látni szeretne. Nekem ez még sosem sikerült, én mindig olyan filmet csináltam a barátaimmal együtt, amellyel mondani akartunk valamit, amely a mi álláspontunkat tükrözte. Ez persze nem hollywoodi világszemlélet. Hegyalján több faluban dolgoztunk, amelyben azelőtt értékes zsidó közösségek éltek, ők készítették a legjobb borokat. Majd harminc éve kezdtünk filmet forgatni Olaszlisztkán. Az utolsó két zsidót, aki még ott élt, elkísértük a már romos templomba, ahol ők imádkoztak. Aztán vissza-visszatértünk ezt a templomot fényképezni. Ennek ma már csak egyetlen fala áll. De a tóraszekrény helye még látszik ezen a falon... Mindig érintettnek érzem magam, ha valakiket üldöznek, vagy ki akarnak rekeszteni. Nem vagyok zsidó, de a zsidóság dolgában is érintve érzem magam, érintve érzem – hogy így fejezzem ki magam – a nemzeti becsületemet. Mert ennek az országnak, sajnos, mindig volt, ma is van egy rétege, amely az eltérőt – ha zsidó, ha cigány, ha fekete, ha ferde szemű – nem tartja embernek.

– Ön nemrég azt nyilatkozta: egy demokratikus, liberális államban átadják a pénzt az alkotóknak, mondván: csináljatok vele, amit akartok. Hozzáfűzte: féltő, hogy nálunk az új bolsevikok – a hatalmon lévők – ugyanezt fogják mondani. Vagyis, hogy a pénzükért megkövetelhetik, hogy mondják azt: ez a létező világok legjobbjika.

– Amíg állam lesz a világon, és amíg az művészetet finanszírozz, ez mindig így lesz. Az állam azt szereti, vagyis a politikai hatalmon lévők azt szeretik, ha azt mondják róluk: ők a világ legjobbjai. Ez persze mindenütt így van. Tudni való – mondják az anekdoták –, hogy II. Gyula pápa nagyon mérges lett, amikor meglátta, hogy mit festett Michelangelo a sixtusi kápolnába. Pedig állítólag jó ízlése volt. Sőt azt is mondják: olyannyira összevesztek ezen, hogy Michelangelo festékekkel leöntötte a pápa fehér reverendáját.

Duna-völgy és türelem

– És ön vajon azért nem kap pénzt mostanában filmszínálásra, mert attól tartanak, hasonlóképpen rájuk önti a festéket?

– Nem hiszem, de nem is vagyok annyira tisztában a mostani mechanizmussal, hogy tudnám, miként működik. Nem hiszem, hogy erről volna szó, bár újabban látom: ez a mi mostani vezetőségünk is rendkívül kényes arra, hogy ne kritizálják. Ma mindenkinek magának kell mindennek utánajárnia, ki kell mindent harcolnia, és így tovább...

– Ön különben harcos alkat? Szereti az effajta feszültséget?

– Fene tudja. Van, amikor igen. Amikor már úgy telve vagyok valamivel, akkor igen. Addig viszonylag nyugodtan tűröm a gyűrődést.

– Most úgy érzem: nagyon rossz a hangulata, közérzete. Meddig tart a türelemessége?

– Nem lehet ezt előre megmondani, hogy számomra hol a türeshatár. A közérzetem persze rossz, mert nem valami nyugodt térség a Duna völgye.

Miután a Magyar Televízióban és a Magyar Rádióban átvette a hatalmat az egyeduralkodás gögje, a helyzetet immár lehetetlennek ítéljük. Hatalommal nem rendelkezünk, de felelősséggel a köz iránt igen, ezért megalakítjuk a FÜGE-t, a Független Gondolkodók Egyesületét, amely hétről hétre fölker jelentős személyiségeket, hogy nézzék, illetve hallgassák a legfontosabb hírműsorokat, és tapasztalataikat tárják a nyilvánosság elé. Így módon kívánjuk józan, pártatlan, de figyelmes tekintetünket vetni a rádióra és a televízióra, mely a mi pénzünkől működik. A FÜGE-hez csatlakozhat mindenki, aki hisz a független gondolkodásban, a véleménycsere és a tájékoztatás szabadságában. Fölkérünk mindenkit, hogy figyelje a FÜGE jelentkezéseit a sajtóban, s más nyilvános fórumokon.

Budapest, 1993. november 3.

A FÜGE alapító tagjai:

Ara Kovács Attila, Balla Margit, Barna Imre, Bartha Mária, Bán Mariann, Beke László, Berényi Gábor, Bernát András, Bródy János, Chesslai György, Csalog Zsolt, Csordás Gábor, Dérczy Péter, Dész László, Dévényi Mónika, Fehér Anna, Ferencz Győző, Földényi F. László, Görög László, György Péter, Hernádi Judit, Horváth Károly, Horváth Péter, Jancsó Miklós, Jeles András, Jordán Tamás, Jovánovics György, Kardos G. György, Kelenyi Béla, Kemény György, Kende János, Kenedi János, Kerényi Imre, Kézdy György, Koltai Róbert, Koncz Zsuzsa, Kornis Mihály, Korniss Péter, Körössi P. József, Kukorelly Endre, Lengyel Péter, Mándy Iván, Mácsai István, Mácsai Pál, Mészöly Miklós, Molnár Gál Péter, Mol-

nár Mária, Monspart Éva, Nadas Éva, Nadasdy Ádám, Novák János, Orbán Ottó, Papp János, Parti Nagy Lajos, Pataki Ferenc, Petri György, Péter Vladimír, Poszler György, Radnóti Sándor, Radnóti Zsuzsa, Reményi József Tamás, Rózsa Péter, Salamon András, Schiffer Pál, Sárközi Mátyás, Simó Sándor, Sopsics Árpád, Spiró György, Sugár János, Szabó Gábor, Szabó István, Szántó György Tibor, Szántó Tibor, Székrossy Endre, Szoboszlai Margit, Szűts Miklós, Szvák Gyula, Téri Sándor, Timár Éva, Tolnár Tamás, Ungvári Rudolf, Végvári Tamás, Vámos Miklós.

Alulírottak, látva, hogy a Magyar Rádió és a Magyar Televízió vezetése a kormányzat asszisztálásával szócsövé, egyoldalú propagandagépezetté teszi, illetve akarja tenni a két közszolgálati intézményt, a sajtószabadság és a szabad véleménynyilvánítás védelmében elhatároztuk, hogy ebben a rádióban és ebben a televízióban nem szólalunk meg.

Meggyőződésünk, hogy azokkal is csak így lehetünk szolidárisak, akik e két intézményben ugyanezért küzdenek. Úgy döntöttünk, hogy új írásaink felvételét, korábban felvett műveink és interjúink sugárzását letiltjuk és kizárólagos szellemi tulajdonunknak tekintjük. Tehát – függetlenül a jog formális rendelkezéseitől – másod-, illetve harmadközlésük a mai naptól fogva akaratunk ellenére történik.

Nemes Nagy Ágnes

(a jogutód rendelkezése alapján)

**Balassa Péter
Beney Zsuzsa
Bodor Ádám
Csalog Zsolt
Eörsi István
Esterházy Péter
Ferencz Győző
Garaczi László
Konrad György
Lengyel Balázs
Lengyel Péter**

**Mándy Iván
Márton László
Mészöly Miklós
Németh Gábor
Parti Nagy Lajos
Petri György
Poszler György
Radnóti Sándor
Rakovszky Zsuzsa
Sándor Iván
Székely Magda
Szilágyi Ákos
Takács Zsuzsa
Várady Szabolcs**

A Kurír című lap tudósítása szerint Csúcs László, rádiós alelnök az MDF zuglói szervezetében tartott tájékoztatón a következőket mondta: „Legnagyobb örömömmre kaptam több levelet, amelyek aláírói megtiltották, hogy műveik megjelenjenek a Magyar Rádióban. Ennek nagyon örülök, ugyanis teljes szívemből szóltak.”